

LJUBLJANA, 21. 5. 1975 CENA 2 DIN

TRBA

ŠTEVILKA 18, 19, 20 LETNIK XXIV

"endlosunga" slovenskega vprašanja

Socialistična stranka je prestala koroške deželnozbor-ske volitve brez izgube mandata in obdržala deželnega glavarja, ker je pred nemskonacionalci kapitulirala v takšni meri, kot je doslej niso mogli predvideti. 25. februarja – v končnem zaletu za naklonjenost koroških drobnih fašistov – so predsedniki treh parlamentnih strank sklenili izvedbo „ljudskega štetja posebne vrste“ v letu 1976. Ob ugotavljanju manjšine je socialistična stranka prehitela druge stranke z desne. Deželni glavar Wagner je zstrjeval, da je bil „hitlerjunge na visoki stopnji“ („Mislim, da v nacionalnih krogih uživam določeno spoštovanje“), medtem ko je Kreisky menil, da ga Slovenci lahko „Nekam plšejo“, če se nočejo več pogovarjati, si bo treba poiskati pač koga drugega.

UGOTAVLJANJE neke manjšine je prvi korak na poti k njenemu uničenju, definira ciljni objekt. Pohod na krajevne napise oktobra 1972 je dal to prvič okusiti. Mejni odstotki v posameznih krajih bi potem bili Gesslerjevi klobuki za narodnjake, kolikor bi se npr. pravice Slovencev do šol in uporabe uradnega jezika začele pri 10 ali 5 odstotkih (če se ne bo uvedlo to – čemu bi potem sploh štetli?). Slovenci v takih občinah bi avtomatično postali žrtve sovražne in ustrahovalne kampanje s ciljem, da bi jih od štetja do štetja bolj decimirali.

Epizoda iz ljudskega štetja 1923 osvetljuje tradicijo takega „ugotavljanja manjšine“. Antisemitski agitator Robert Korber poroča v svoji knjigi „Rassesieg in Wien, der Grenzfest des Reiches“ („Rasna zmaga na Dunaju, obmejni trdnjavi rajha“, izšla v založbi Braumüller leta 1939), da mu je uspelo preko pristojnega odbora parlamenta vnesti v vprašalnik ljudskega štetja 1923 v rubriko „narodna pripadnost“ še rubriko „rasa“: „Po naključju so v tem odboru socialdemokrati bili v večini, in dr. Ursin (Velikonemska ljudska stranka) in dr. Jerzabek (krščanski socialc), ki sem jima takrat predal zahteve antisemitskega Dunaja, sta jih preglasovala“ (str.222). Prizadeti so potem na števno polo napisali npr.: „Zgledam skoraj kot pošten človek“.

Slovenci so koroški židje. „Nemški“ srednji sloj na Koroškem se boji konkurence slovenskih akademikov – tako kot svojčas nacisti konkurence židovskih advokatov in zdravnikov. Razna štetja pozneje so rabila za osnovo ukrepom arizacije in uničevanja.

Čeprav v načinu vpraševanja, kot ga predlagajo eksperti Kreiskega, ni detajla „rasa“, pa vendar vztraja na umetni tvorbi „vindišarščine“, jezika, ki so ga iznašli

nemški narodnjaki, ki ga sploh ni in ki ga pripisujejo Slovincem, ki so se voljni asimilirati. Izvedenci seveda vedo za to sleparijo – v fusnoti jo celo priznavajo („... ali ste za izvedbo čl. 7 odst. 3 Državne pogodbe, zadevajoč ...“ – kako neki naj to razume slovenski kmet?). To je stara pot Luegerja, ki dobre ločuje od slabih („Kdo je Slovenc, določam jest“).

Kreisky bo seveda taktiziral. Da bi zastrli, da gre za ugotavljanje manjšine, bodo najbrž naredili zakon, da so (ljudska) štetja odslej vsakih pet let (ne samo vsakih deset). Štetje leta 1976 bodo prodali kot novo razdelitev finančne izravnave med zvezo in deželami... Nacisti bodo torej dobili svoje ugotavljanje manjšine, ostali pa „federalističen ukrep“, kateremu vendar nihče ne more nasprotovati, ali? Potemtakem ne bodo štetli samo na Koroškem, temveč v vsej Avstriji. Medtem ko Scrinzi od svobodnjaške stranke zahteva individualno štetje, pa Kreisky vztraja pri tajnem (z žaro, kot pri volitvah). Tudi zveza med rezultati štetja in pravicami Slovencev bo ostala v temi, tako da se začneta „boj črncev v predoru“: narodnjaki bodo vztrajali pri fiksnih, kar najvišjih odstotkih, vlada bo ostala nejasna („načelna orientacijska pomoč“ ali tako nekako), s čimer hoče uspavati Slovence.

Vlada potrebuje mir v vprašanju Slovencev že zaradi tega, ker noče ogroziti svojih dragih načrtov glede Združenih narodov (gradnja UNO city s perspektivo preselitve centrale ZN in New Yorka na Dunaj); ti načrti bi bili zelo dvomljivi, če bi Jugoslavija Avstrijo pred OZN zatožila zaradi Slovencev, kot je Avstrija to storila svojčas z Italijo zaradi Južne Tirolske. Tudi skrajna previdnost v vprašanju projekta VOEST v Južni Afriki ima isti vzrok.

Kaj bomo storili, če bo ugotavljanje manjšine prišlo? Vključitev ne-Korošcev naj nas naredi vse za pajdaše: pozivajo nas, naj sodelujemo pri zamegljevanju. Na moralni ravni je tako kot pri kakem referendumu o numberskih zakonih. Odgovor na to je lahko samo bojkot. Vsi pošteni Avstrijci morajo ugotavljanje manjšine bojkotirati. Slovenci morajo to storiti že iz čiste samoobrambe.

Taka akcija, ki bi segla tudi v socialistične in Krščanske kroge, bi lahko obenem bila odločilen udarec proti mali koaliciji socialistov s svobodnjaki – od leta 1970 nespremenjeni preferenčni alternativni Kreiskega za primer, da ne bo več dosegel absolutne večine. Ugotavljanje manjšine je vsekakor nujen gradbeni element za malo koalicijo. Kampanja, ki bi preprečila ugotavljanje manjšine, bi lahko dobila podoben pomen kot afera zaradi Borodajkewycza spomladi 1965; takrat, v štadiju razpadanja velike koalicije, je bil razbit Pittermannov načrt male koalicije s tem, da se je ob primeru ex-nacista in antisemita, ki je pripadal ljudski stranki, eksemplificiralo, da se s „takimi ljudmi“ ni mogoče družiti.

Michael Siegert

GOVORIJO NEMI SLOVENSKO?

Vprašalnik ljudskega štetja čisto posebne vrste

Naslednji vprašalni obrazec za „ljudsko štetje posebne vrste“ je rezultat skupnih prizadevanj študijske komisije pri uradu zveznega kančelarja, skupine izvedencev in Statističnega centralnega urada poletu 1973.

Kateri(e) jezik (jezike) govorite v družinskem krogu?*

(Znanja tujih jezikov ni treba navesti)

Prosim prekrizajte ustrezno okence. Če ste prekrizali „drugi jeziki“, jih navedite na punktirani črti še z besedami.

nemško
slovensko
vindiš

drugi jeziki, kateri?

Če ste prekrizali „vindiš“, potem spodaj še dodatno prekrizajte, ali za izvedbo čl. 7 odst. 3 Državne pogodbe (zadevajoč označbe in napise topografske narave) hočete, da vas štejejo k slovensko govorečemu prebivalstvu:++)

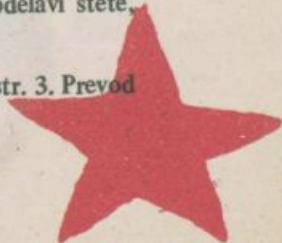
da

ne

+) Osebe brez družine navedejo jezik (jezike), ki ga (jih) govorijo v hiši oz. s sosedi. Za otroke, ki še ne znajo govoriti, in neme je treba navesti tisti jezik (tiste jezike), ki ga (jih) govorijo v njihovi družini, če te ni, v hiši oz. v njihovi okolici.

++) Če osebe, ki so prekrizale „vindiš“, nato dodatno vprašanje ne bodo odgovorile, bodo pri obdelavi štetja, kot da so odgovorile „da“.

(Neues Forum, št. 256, Dunaj, aprila 1975, str. 3. Prevod P.W.)

program kulturnih in športnih prireditev foruma V počastitev 30-letnice osvobo- ditve in dneva mladosti

V počastitev 30 – obletnice osvoboditve in dneva mladosti se bo v Študentskem naselju odvijala posebno skoncentrirana dejavnost tako na kulturnem kot na športnem področju v času od 19. – 25. maja. Vendar bodo prireditve v tem obdobju predstavljale le zaključni del pomladanskih prireditev, ki so posvečene 30 – obletnici osvoboditve in zmage nad fašizmom. V počastitev smo namreč namenili večino akcij v mesecu maju in tako torej lahko letos govorimo ne le o tednu mladosti v Študentskem naselju, temveč o maju – mesecu kulturnih in športnih prireditev.

Poleg prireditev na področju športa in kulture pa bo Fosum vodil oziroma organiziral tudi dve pomembni delovni akciji, ki sta prav tako pomembni in namenjeni v sklop letošnjih prireditev. To sta: akcija urejanja okolja in akcija „sanacija Študentskega tabora v Ankaranu“.

V prvi akciji bodo sodelovali vsi študentje stanovanj študentskih domov z dvema prostovoljnima delovnima urama. Tako bomo torej v smislu „Bela Ljubljana“ prispevali preko 4000 delovnih ur za čiščenje in urejanje zelenic in nasadov.

Prostovoljna delovna akcija „Sanacija Študentskega tabora v Ankaranu“ se bo odvijala konec meseca maja. Z njo bomo študentje v Študentskem naselju pokazali, da smo pripravljeni sodelovati v akcijah ter, da nam za usodo Študentskega tabora ne more biti vseeno.

Na področju športa bo skozi ves mesec potekalo Odprto prvenstvo Foruma in zavoda Študentski domovi.

Na področju zimskega športa bomo na Vršiču organizirali prvenstvo v veleslalomu. Tekmovati bo smel vsak študent višjih in visokošolskih zavodov Slovenije. Zmagovalci bodo prejeli pokal Forumu in Študentskih domov.

Na področju letnih športnih disciplin bomo v počastitev 30 – obletnice organizirali Odprto prvenstvo v vseh panogah za katere vlada največje zanimanje in ki jih Forumovo Športno društvo podpira skozi vse leto.

Zvrstila se bodo tekmovanja v naslednjih panogah: košarka, odbojka, nogomet, namizni tenis, judo, karate, šah.

Pravico nastopa na teh tekmovanjih bodo imele ekipe iz vseh višje in visokošolskih zavodov Slovenije in organizirane ekipe posameznih blokov v ŠN.

Kultura:

V mesecu maju (največ v tednu mladosti) bodo v Disco klubu Študent organizirani 4 literarni večeri. Naša gledališka skupina Vetrnica pripravlja tri prireditve: v Mali dvorani ŠN predstavijo „O“, na Rožniku glasbeno – literarni recital „Travne bilke“, kjer bodo člani skupine recitali pesmi Walta Whitmana, 25. maja pa bo v Študentskem naselju (na prostem) happening z revolucionarnimi pesmimi Ogenj.

Forumova likovna sekcija bo v Mali dvorani Študentskega naselja pripravila dve likovni oziroma kiparski razstavi ter likovni maraton na katerem bodo večinoma sodelovali študentje ALU, odprti pa bo tudi študentom ostalih visokošolskih zavodov.

V počastitev 30 – obletnice osvoboditve pa bo potekal tudi del tradicionalne meduniverzitetne študentske akcije Forma viva.

V tednu mladosti bomo prvič prikazali tudi večletne rezultate Centra za študentski film pri Forumu, kjer študentje eksperimentirajo pri snemanju kratkometražnih filmov.

Tudi glasbena sekcija bo v mesecu maju posvetila vse svoje akcije 30 – obletnici zmage na fašizmu.

Tako bomo v mesecu maju organizirali koncert slušateljev akademije za glasbo, ki bo v veliki dvorani Študentskega naselja.

V Disco klubu Študent bomo poleg rednih večerov POP in JAZZ glasbe pričeli z živimi nastopi tako že afirmiranih glasbenikov kot tudi še neznanih glasbenikov. Poleg tega pa bodo v maju imeli še večjo vlogo večeri klasične glasbe, ki bodo še posebno skrbno pripravljene.

FORUM

študentski april po mariborsko

Entuziazem pešiče delovnih je zopet presenetil mariborsko študentsko populacijo. Le redki, ki so aprilske študentske prireditve osvojili kot široko afirmacijo in prebuditev študentskih dejavnosti, so bili presenečeni nad kvaliteto in duhom velikega organizatorja, ki je prežehl to gibanje. Ostali pa so capljali mimo, kot že leta nazaj.

Študentske aprilske prireditve, tako lahko trdimo, v Mariboru zopet niso izpolnile svojega poslanstva. Kultura, ki so jo skozi leto mrcvarili v raznih skritih kotičkih študentskega lista Katedre, po stopnišjih raznih sol, v Avli ali v Podzemlju, se je sicer kvantitativno razbohotila in prevela preko „potreb“ normalnega neangažiranega študenta, vendar ni prinesla ničesar novega. Novo je morda le to, da je prireditev bilo več, novi so morda stiki z osnovnimi šolami in gostovanje pri njih novi so ljudje, ki so si prizadevali približati delovanje mariborskih študentskih literatov širšemu krogu publike, novi so bili prostori, ki so se uporabljali v te namene . . . novo je bilo vse, razen tistega, kar smo pričakovali. Dočakali smo npr. otvoritev mladinskega gledališča (prvega v Mariboru), nismo pa dočakali nove izvirne prireditve, sveže eksperimentalne predstave, ki bi to gledališče primerno predstavila publiki. Tako smo ostali pri poeziji, pri „Zlajanih“ enodejankah, pri tradicionalnem risanju na pločniku, pri razstavi študentskih mojstrov, čopiča in kamere . . . ostali smo zgolj pri prikazovanju dejavnosti posameznikov. Pa tudi stiki med šolami niso zadostili formalnim zahtevam.

Toliko znamo govoriti o potrebnosti študentskega angaziranja v širšem družbenem prostoru, pisati o potrebah povezovanja študentov in profesorjev, o prepotrebem spoznavanju (za profesorje) študentskih aktivnosti, o . . . pa, vse kulturne prireditve, ki so jih pripravili študentje je obiskala le ena profesorica!

LITERARNI VEČERI

V preteklih dveh tednih so se zvrstile v Podzemlju na pedagoški akademiji v Mariboru predstavitve mariborskih študentskih literatov. S svojo poezijo so se predstavili Mitja Zitnik, Igor Plohl, Žarko Golob, Marija Šuta, Marjan Vešnar in Bojan Peče. Nekaj teh literatov se je predstavilo tudi na gostovanju v Lovrencu na Pohorju širšemu krogu občinstva. Branje svojih del so popestrili s pogovori o svojem delu. V Podzemlju se je aktivno vključila v študentske prireditve tudi dramska skupina KUD Študent z enodejanko ameriškega avtorja Albea Peskovnik.

SPORT V APRILU

Največ privržencev ima med študenti še vedno šport. Na tem področju se je razvilo v letošnjem aprilu najtesnejše sodelovanje. Borbene, mnogokrat pa tudi ne fair tekme so razgibale dremajoče študente in jih prignale na sonce. Zvrstili so se turnirji iz malega nogometa, rokometu, košarki, odbojke, tenisa in preizkus moči (znanja) ob šahovskih deskah. Sodelovanje med šolami na športnem področju je potekalo dokaj neorganizirano in neresno.

OF študentov žogobre

Če lahko danes spregovorimo o novem profilu univerze, mora to obveljati povsod, in vsakem koraku. Reforma univerze kot celota ni zadeva, ki se izoblikuje od danes na jutri. Pustiti juho na pol kuhano se lahko krepko maščuje.

Študent na športnem polju živetari. Namenjena mu je le športna dvorana. Lahko rečemo malo več kot nič. A prvi korak je le storjen. Graditi naj se začno maio zahtevna igrišča, ki bi mnogim prinesla vsaj nekaj trenutkov oddiha. Telovadnice so sicer dražje, a ob gradnji novih domov tudi nanje ne smemo pozabljati. Starim resnicam o zdravstvenih in drugih pozitivnih vzrokih, ki jih ima športna aktivnost, se pridruži še vprašanje ali želimo šport in telesno kulturo vključiti v naš vsakdan.

Organizirane so bile mnoge – iade. Hodili smo ali pa še bomo na ure telesne vzgoje. Temu nikakor ni moč reči kontinuirana organiziranost, ki nas v vseh petih do sedmih letih spremlja, saj vključuje zgolj občasne akcije ali manifestacije, ki so sicer skrbno pripravljene, a so vendar redke. V svetu je za študentov šport mnogo bolj poskrbljeno (v ZDA dosegajo vse vrhunske, amaterske rekorde prav študentje). Prehiteli so nas celo mlajši kolegi, srednješolci. S svojimi športnimi društvi so svojim sošolcem približali in omogočili množično telesno kulturo. Zato podprimo vse pobude, ki so se začele rojevati. Niz medfakultetnih tekmovanj naj se organizacijsko razširi. Kjer jih še ni, ustanovimo športne komisije. Rezultati se bodo pokazali verjetno šele čez leto ali dve. Prvi koraki naj nam bodo spodbuda za naprej.

Zmago Kavčič

razpis

ZVEZA ŠOLT RAZPISUJE NATECAJ ZA OSNUTEK PLAKATA ZA PROPAGANDO

1. DEJAVNOST ZVEZA ŠOLT SE UKVARJA S TEHNIČNO VZGOJO ŠTUDENTOV. NJENA NALOGA JE RAZVIJANJE POZITIVNEGA IN HUMANEGA ODNOSA DO TEHNIKE IN TEHNOLOGIJE. SVOJ CILJ URESNIČUJE Z KLUBSKIMI AKTIVNOSTMI IN Z ORGANIZACIJO TEČAJEV, PREDAVANJ, SEMINARJEV ITD. . .

2. POGOJI NATECAJA:
a) AVTOR PLAKATA MORA BITI ŠTUDENT
b) AVTOR PRILOŽI OSNUTKU PLAKATA V NARAVNI VELIKOSTI, ZAPRTO OVOJNICO Z IMENOM IN PRIIMKOM IN NASLOVOM
c) NA PLAKATU MORA BITI PROSTOR ZA OBVESTILA, HKRATI PA MORA BITI PLAKAT ČIM BOLJ IZRAZIT, TAKO DA PRITEGNE POZORNOST
d) OSNUTEK BO IZBRAL SVET ZVEZE ŠOLT IN AVTORJU PODELIL NAGRADO V ZNESKU 500.-DIN. TAKO PREIDE PLAKAT V TRAJNO LAST ZVEZE ŠOLT Z VSEMI PRAVICAMI. PRAVICE DO PRITOŽBE NI!
e) AVTORJI NAJ SVOJE OSNUTKE POŠLJEJO V TREH IZVODIH NA ZVEZO ŠOLT ŠTUDENSKO NASELJE BLOK 7, KLET, ALI PRINESEJO OSEBNO VSAK DAN OD 12 DO 13:30

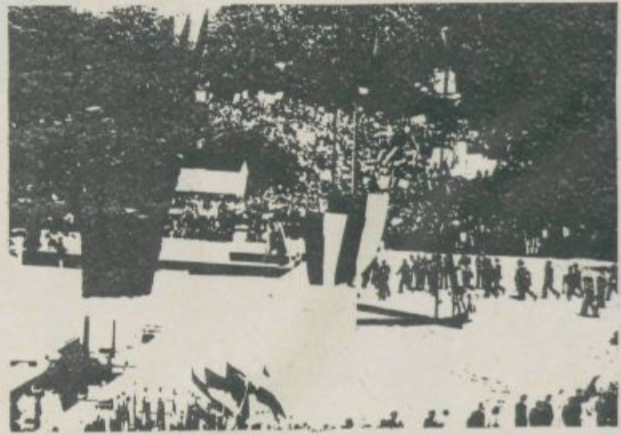
ZVEZA ŠOLT

akcije in prireditve ob 30-letnici osvoboditve v okviru UK ZSMS

V počastitev 30-letnice osvoboditve bo v okviru UK ZSMS stekla vrsta akcij. Te se bodo organizirale (oz. so že bile organizirane) na vseh visokošolskih zavodih, študentskem naselju; pri samih prireditvah pa bodo s svojimi nastopi sodelovale tudi organizacije in društva, ki vključujejo študente. Iz tega se vidi, da v akcijah ne bodo sodelovali le člani ZSMS na LVZ, ampak celotna študentska populacija. Zvrstila se bo vrsta kulturnih, športnih in drugih akcij.

30 in 31. maja bo slavnostna akademija na GR, v okviru katere se bo odvijal mednarodni plesni turnir pobratenih in prijateljskih mest mesta Ljubljana. Na tej akademiji bodo nastopali: pevska zbor: PAZ Vinko Vodopivec in PAZ Tone Tomšič, AFS France Marolt, zvrstili se bodo nastopi mladih pisateljev in pesnikov in recital revolucionarne poezije. Obenem bodo podeljena priznanja mladim aktivistom mesta Ljubljana. Na mednarodnem plesnem turnirju pa bi nastopali pari ŠPK (štud. plesni klub). Ta prireditev naj bi bila obnem centralna prireditev mladine v Ljubljani ob 30-letnici osvoboditve.

Ob jubileju bo tudi v Študentskem naselju potekala skoncentrirana dejavnost, tako na kulturnem kot tudi na športnem področju v času od 19. – 25. maja. Ta dejavnost bo predstavljala le zaključni del pomladanskih prireditev ob 30-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom. V počastitev je FORUM v Študentskem naselju namenil večino akcij v mesecu maju.

Poleg kulturnih in športnih prireditev bosta v Štud. naselju organizirani tudi dve delovni akciji, ki sta tudi v sklopu letošnjih akcij ob jubileju. To sta:

1. akcija urejanja okolja v ŠN,
2. sanacija Študentskega tabora v Ankaranu.

V prvi akciji bodo sodelovali stanovanj študentskih domov z dvema prostovoljnima delovnima urama in se na ta način vključili v akcijo „Bela Ljubljana“. Stanovanj bodo prispevali preko 4000 delovnih ur za čiščenje in urejanje zelenic in nasadov. Z akcijo „Saniranje Študentskega tabora v Ankaranu“ bodo študentje pokazali, da nam ni vseeno za usodo Študentskega tabora in da smo tudi v prihodnje pripravljeni sodelovati v podobnih akcijah (npr. pri gradnji študentskih domov).

Razen tega bo potekala v Štud. naselju vrsta športnih in kulturnih prireditev kot so:

1. prvenstva v nogometu, košarka, odbojka, namizni tenis, judo, karate v šoli, na katerih bodo lahko sodelovali vsi zainteresirani.
2. literarni večeri v Disco klubu Študent, likovne razstave, prikazani bodo rezultati polletnega dela Centra za študentski film pri Forumu, potekala bo tradicionalna meduniverzitetna akcija Forma viva.

V samo počastitev 30-letnice osvoboditve so se oz. se bodo vključili še Radio Študent, preko vseh redakcij v času od 15. aprila do 15. maja in ki bo v nedeljo 10. maja neposredno prenašal pohod študentov na centralno proslavo na Trgu revolucije.

AAMD Šolt, ki bo organiziral turistični rally ligo v 3 etapah:
a. Rally „Ob žici okupirane Ljubljane“ (27. aprila)
b. Rally „Dan mladosti“ (18. maj)
c. Rally „Varna vožnja“ (1. junij)

Tribuna s pričujočo številko.
Istočasno pa se odvijajo oz. se bodo vršile akcije in prireditve na posameznih visokošolskih zavodih, katerih organizatorji so OO OO ZSMS.

To je zgolj mali del akcij, s katerimi se bomo študenti LVZ vključili v praznovanje 30-letnice osvoboditve in tako dali svoj doprinos jubileju. Obenem pa naj poudarim, da moramo sodelovati v vseh akcijah, ki se bodo odvijale v naših domačih krajih, bodisi v Ljubljani, Mariboru, Celju, Murski Soboti, Lenartu, N. Gorici, Kopru. . . , kot smo se udeležili centralne proslave ob 30-letnici osvoboditve v Ljubljani.

Žunič Bojan

TITO pesem in ples mladih

posvečeno 30. obletnici osvoboditve

Mladi iz Ljubljane, pa ne samo iz tega mesta, ampak iz številnih prijateljskih in pobratenih mest Ljubljane, se bodo – po dolgotrajnih in temeljnih pripravah za praznovanje tega jubilejnega praznika naše socialistične družbe – zbrali 30. maja na Gospodarskem razstavišču (hala A), kjer bodo v dvodnevnem praznovanju pokazali sadova svojega dela v skupinah, v katerih so angazirani ob svojem rednem delu. Počastitev obletnice bo izredno zanimiva; nastopale bodo številne plesne, pevske, folklorne, zabavno-glasbene ipd. skupine, Revijska skupina Študentskega plesnega kluba iz Ljubljane, itd. Prvi dan bo ekopno tekmovanje ekip prijateljskih in pobratenih mest (v glavnem iz Evrope: Velika Britanija, Holandija, Zahodna Nemčija, Italija, Čehoslovaška). To bo nedvomno zelo atraktivna in privlačna prireditev; to je do sedaj največja prireditev te vrste pri nas, in nedvomno je velika zasluga organizatorjev, da so uspeli pripraviti tako široko zastavljeno in temeljito organizirano sodelovanje. Mnogo mladih si želi, da bi podobne prireditve postale stalna tradicionalna oblika delovanja in sodelovanja mladih. Velik pomen ima tudi podelitev priznanj mladim družbeno-politično aktivnim delavcem, ki bo na dan otvoritve ob svečani akademiji. Ta priznanja nas bodo še bolj vzpodbudila za bodoče naloge.

Organizator te prireditve je Mestna konferenca ZSMS,

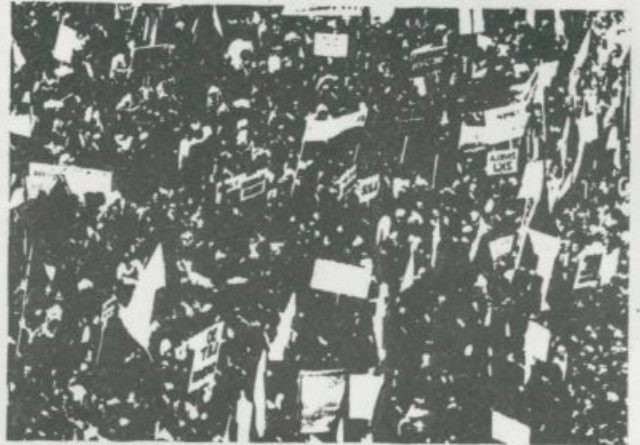
TITO

Mladina Jugoslavije je pokazala že zdavnaj pred vojno, pri delu, kako zelo sovraži fašizem. Ko se je senca fašistične pošasti dvignila nad vse evropske narode, je bila jugoslovanska mladina v prvih vrstah, nastalih za obrambo domovine pred ogromno fašistično nevarnostjo, za obrambo neodvisnosti naše dežele. Tisoči mladih jugoslovanskih fantov in deklet so zaradi te svoje ljubezni do domovine in zaradi sovraštva do nasilja in sovražnikov našega ljudstva prišli v jugoslovanske zapore in glavnjače. Vrgli so jih vanje tisti reakcionarni tipi, ki so pripeljali naše ljudstvo do katastrofe aprila meseca lani. Ko je fašistična pošast zarila svoje krvave kremplje v telo naše domovine, naše Jugoslavije, je bila mladina prva, ki se je na poziv Komunistične partije, skupaj s svojimi jugoslovanskimi narodi, dvignila, da bi kljub strahoviti premoči sovražnika branila svojo domovino. Toda, kakor veste, ni bilo nobenega, ki bi to našo vojsko vodil, ker so bili na čelu vojske, v katero je ljudstvo pošiljalo svoje sinove – izdajalci.

Ko je bila naša država zasuznjena, je bila mladina spet prva, ki je na cestah Zagreba, Beograda in drugih krajev kljub strahovitemu terorju fašističnih osvajalcev pri belem dnevu javno zažigala sovražnikove tovornjake, fašistične časnike itd. Življenja naših mladih borcev so umirala za svobodo, ko še niso imeli niti puške v rokah.

In ko je Komunistična partija od prvega dne zasuznjena naše dežele in napada na bratsko Sovjetsko zvezo pozivala ljudstvo k obrambi naših golih življenj, naše drage domovine Jugoslavije, je mladina prva prišla, da bi napolnila naše majhne partizanske odrede, ki so postopno preraščali v čedalje večje in večje enote in ki sestavljajo danes osvobodilno armado. S ponosom lahko ugotovimo, da je v naši narodnoosvobodilni vojski in partizanskih odredih 70–75 odstotkov borcev iz vrst mlade generacije naših narodov.

Iz govora na prvem kongresu USAOJ 27.12.1942 v Bihaču

Če bi vi, mladinci in mladinke, doslej ne izvrševali nalog, ki smo jih pred vas postavljali n.pr. v vojni, potem bi mi ne bili tako gotovi glede vas. Če bi vi ne pokazali danes pri mirni graditvi takega velikanskega napora in če ne bi dajali tako izredno velikih in sijajnih zgledov delovnega junaštva, bi ne verjeli, da boste zgradili to progo v določenem roku. Ker pa ste izvrševali vse dosedanje naloge, ki so bile postavljene pred vas, pa naj so bile še tako težke, imamo v vas brezmejno zaupanje. Brezmejno zaupanje imamo v vas. Mladina naše nove Jugoslavije zares zasluži po svojem dosedanem delu, po svoji borbi med vojno in po svojem junaštvu pri izgraditvi dežele polno zaupanje vseh narodov, predvsem pa voditeljev te dežele.

To, kar je bilo do danes storjeno, je bilo storjeno v kratkem času in daje pravi zgled tega, kako je res mogoče kaj storiti, če imajo ljudstvo in graditelji nove Jugoslavije tak polet, kakršnega imate vi.

Tovariši in tovarišice! Ta proga in delo na njej ne pomeni samo graditev nekega, za naše gospodarstvo važnega prometnega objekta. Ne, tu se dogaja še mnogo več. Tu se kujejo novi ljudje, ki odhajajo s tega dela prekaljeni z novim pojmovanjem dela. Ustvarja se delovni kolektiv, ki je ponosen na svoje delo, na to, kar ustvarja s svojimi rokami. Tu se ustvarja, prekaljuje in še bolj utrjuje bratstvo in enotnost naših narodov. Tu delajo Srbi, Hrvati, Bosanci, Makedonci, Črnogorci in Slovenci, mladina vseh naših narodov. Tu dela naša nova generacija. Tu, pri tem svojem delu še bolj utrjuje bratstvo in enotnost med našimi narodi, za kar so bili ustvarjeni nerazrušljivi temelji v veliki narodnoosvobodilni borbi. Vi, naša mlada generacija, imate mnogovrstne naloge in velike zasluge pri ustvarjanju tega bratstva in enotnosti.

Iz govora graditeljem mladinske proge Brčko–Banovići – 28.9.46.

Naš mladi rod mora biti vzgojen tako, da bo resnico-ljuben, da bo ljubil pravičnost in si pridobil lastnosti, ki jih mora imeti komunist. Komunist pa mora imeti predvsem to lastnost, da ga pri vsem vodi resnica, to lastnost, da ljubi pravico, ker je komunist tisti, ki se bori za pravico na svetu. Komunist mora biti vztrajen in tudi v osebnem življenju na dostojni višini, mora biti zmerom tam, kjer je najteže, in pokazati z zgledom povsod, kjer je delo naporno, kako je treba delati, kako je treba vzdržati. Truditi se morate torej, da boste imeli temeljno lastnost mladih komunistov – ljubezen do pravice in resnice. Zato pa nas tedaj, ko govorimo o neki resoluciji, globoko zadene, ko vidimo, da to ni bistvena lastnost premnogih komunistov. Nočemo se odreči teh najlepših lastnosti

Naši narodi so lahko ponosni, da imajo takšno mladino, zakaj ljudstvu, ki ima takšno mladino, se ni treba bati za svojo prihodnost.

Fašizem je precejšnjemu delu mladine iztrgal človeško dušo in napravil iz nje navadne figure in sredstvo za podjarmljenje drugih narodov. Poglejte, tovariši in tovarišice, kaj je nemški fašizem napravil iz nemške mladine. Iz nje je napravil neljudi, krvnike drugih narodov. Zato je naš namen, da iztrgamo mladino naše dežele iz rok teh osvajalcev, ki hočejo napraviti iz nje sredstvo za zasuznjenje človeštva. In ponosni smo na to, da se v Jugoslaviji ni ne Paveliču, ne Nediću, niti Dražu Mihailoviću, ne Rupniku, niti kateremukoli drugemu izdajalcu posrečilo zbrati vsaj nekoliko pomembnejši del mladine za boj proti svobodoljubnim narodom Jugoslavije.

Tovariši in tovarišice, prvi ste se odzvali boju za svobodo in neodvisnost naših narodov in tako mladi ste vzdržali tri težavna leta vojne. Pred nami je še vedno težavna pot. Še bo hudih in krvavih bojev. Toda verujem v vas, prepričan sem, da boste s svojo mladostjo zmagali tudi v najhujših bitkah, ki morda še stojte pred vami.

Prav od začetka našega boja je v naši goloroki vojski, v partizanskih odredih odmevala pesem naših borcev, starih in mladih. K temu ste prispevali vi, mladina! Vi ste v našo vojsko prinesli pesem, duha veselja, prezir do smrti in vseh težav. Zdaj, ko je zmaga že na obzorju, ko je prihodnost jasna, ko je resnica o naši državi prodrla po vsem svetu, ko ni več nobene tajnosti, ko ves svobodoljubni svet ve, da je v Jugoslaviji svobodoljubna mladina prelivala svojo kri v vrstah narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov, zdaj, ko imamo na svoji strani sile vsega svobodoljubnega človeštva, lahko pogumno pogledamo prihodnosti v oči in ji gremo lahko vedro nasproti, ker vemo, da bo zmaga naša. In konec bo vsemu temu trpljenju. Zgradili bomo srečnejšo domovino. Nikoli več ne bomo dovolili, da bi se posamezniki okoristili s plodovi velikanskega boja ljudstva. Našo hišo bomo prezračili tako, da bo za vedno izginil tisti smrad, ki ne sme okužiti našega skupnega doma — svobodne, federativne Jugoslavije.

(Iz govora na 2. kongresu USAOJ 2. maja 1944 v osvobojenem Drvarju)

VI STE NAŠA NOVA ARMADA, ARMADA DELA, KI BO USTVARILA SEBI IN PRIHODNJIM RODOVOM BOLJŠO IN SREČNEJŠO PRIHODNOST

... Ko gredo v boj ljudje, vojska, ki jo je organizirala država, odrasli ljudje, potlej je to njihova dolžnost do svoje domovine, potlej je to dolžnost vsakega državljana in rodoljuba. Ko pa gredo brez mobilizacije, prostovoljno v boj otroci, stari, dvanajst, štirinajst, petnajst in šestnajst let, ki vedo da bodo v njem padli — potlej je to več kakor dolg nasproti domovini, potlej je to nadčloveško junaštvo mladih ljudi, ki žrtvujejo sebe, čeprav še niso niti dobro stopili v življenje — da bi bili prihodnji rodovi srečnejši.

... Pred vami stoji naloga graditve naše dežele, naše razrušene dežele. Kakor smo se leta 1941 — v neenakem boju — oprli na mladino, se nismo zmotili in uspeli smo, tako se tudi zdaj opiramo na mladino in prepričan sem, da bomo uspeli. Povesod, kjer je treba ustvarjati — vnašajte isti polet, kakršnega ste imeli na bojnem polju, ko se je bilo treba pomeriti s sovražnikom. Pesem je odmevala v bojnem trušču tudi v naših najhujših časih. Ta mladostna pesem naj odmeva tudi pri delu, pri uresničevanju še lepšega in boljšega življenja, kakršno smo imeli in kakršno je bilo.

Iz pozdravne besede na prvem kongresu mladine Srbije — 16.XI. 1944 v Beogradu.

komunistov, biti resnicoučni in pravicojubni, ker potem ne bi bili komunisti, ne bi bili pravi komunisti.

Mar ni resnica, da se je naša dežela borila kot en mož? („Res je!“) Torej ni res, kar trdijo oni, češ da se naša dežela ni borila. („Ni res!“) Je res ali ni, da gremo v socializem? („Res je!“) Torej je res, da gremo v socializem. Ali je res, da enega za drugim odpravljamo ostanke kapitalizma v naši državi? („Res je!“) Potem pač ni res, da dopuščamo rast kapitalizma. Še premnogo je stvari, potrjenih z dejstvi, ki dokazujejo, da je res to, kar trdim, pa nam jih zanikajo in trdijo, da niso resnične. Torej je pravica na naši strani. Če je že treba kaj žrtvovati, potem to v nobenem primeru ne smeta biti pravica in resnica. Zmerom smo bili prepričani, da lahko uporabljamo laži samo stari, preživeli kapitalistični sistem, ker ta zares ne more zbirati sredstev, da bi se obdržal na oblasti. Zmerom smo bili prepričani, da je najmočnejše sredstvo komunista boriti se z resnico in pravico, ker proti staremu dosluženemu sistemu ni treba uporabljati laži, saj je resnica, da je stari dosluženi kapitalistični sistem ničvreden in da mora priti nova, boljša ureditev.

Iz govora na II. kongresu SKOJ — 15. oktober 1948

S ponosom in z vso pravico lahko rečemo, da je doba, v kateri mi danes živimo, najslavnejša doba v razvoju naše države. Taka doba je v razvoju nekega ljudstva velikanskega pomena, ker bodo potomstvo in bodoče generacije to upoštevale. Upoštevale bodo, v kakšnih hudih razmerah smo gradili objekte, ki jih gradimo danes in ki jih bomo gradili jutri. Ne bodo pozabile, da so nam pri delu primanjkovala najnujnejša sredstva, stroji, tehnika in mnoge druge stvari, ki so v tehnično razvitih deželah same ob sebi razumljive. Namesto z lopatami, gradijo tam s stroji, namesto da bi z rokami kopali predore, delajo tam z ogromnimi stroji, ki zamenjujejo do sto ljudi in ki opravijo vsa potrebna dela. Te stroje polagoma dobivamo, prihodnje leto pa jih bomo verjetno imeli še več, da ne govorim sedaj o tem, da bo delo, ko bomo sami proizvajali take stroje, mnogo lažje za naše delovne ljudi in za našo mladino.

Iz govora graditeljem 3. mladinske proge Banja Luka — Doboj — 17.9. 1951

Poglavitna naloga študentov in učencev naših visokih šol pri graditvi socializma je, da se zgrade v novega človeka, da ustvarijo lik novega državljana.

Ena osnovnih nalog študentov, ki so člani partije, je razen učenja ta, da vztrajno in pravilno pojasnjujejo politično stvarnost v naši državi. Zaradi tega je mnenje, da se univerzitetni mladini ni treba ukvarjati s politiko, ampak da naj se samo specializira, zelo protisocialistično. Z vsakdanjo politično vzgojo in delom se oblikujejo novi ljudje, ki se morajo globoko zavedati svojih dolžnosti in pravic v novi družbi, posebno pa v današnji dobi revolucionarnih sprememb. Nismo še prišli iz revolucionarnega razdobja in vsakdanji dogodki nam kažejo, da moramo paziti, da ne bi razredni sovražnik in nasprotniki socializma ponovno zavzeli pozicij.

Potrebno je, da se naši študentje ukvarjajo s svojimi problemi. Njihov osnovni problem je učenje. Toda razen učenja je treba delovati tudi politično, s političnim delom je treba vplivati na vzgojo ljudi za velike naloge, ki jih terja od njih socialistična družba.

Politična vzgoja je nekaj zelo pomembnega. Življenje je pri nas bujno, tujci ga občudujejo, in ni prav, da gre tako bujno in bogato življenje mimo naše mladine in da je ta nepolitična. Zavestno ustvarjamo boljše življenje ne ravno brez težav. Zato je treba tisto, kar smo dosegli, bolj ceniti. Duša me boli, kadar vidim, kako malo cenijo posamezniki pridobitve, do katerih smo po ljudski revoluciji prišli v tako kratkem času.

Treba je poznati mero, treba je poznati mejo dovoljenega in nedovoljenega. Mi nismo asketi, niti ne zahtevamo, da bi bili naši ljudje asketi, nekakšni preroki in svetniki, toda imeti morajo normo v osebnem življenju. Človek je bitje z najrazličnejšimi slabostmi. Nekatere, ki morejo delovati negativno, mora obvladovati. Najtežje je premagati samega sebe. Težko se je boriti z nasprotji v sebi in komunist mora to obvladati. Človek se mora večno boriti s seboj, imeti mora pred očmi svojo zavest, ker je to eden izmed načinov zgrajevanja samega sebe. Nihče mu ne more dati vsega od zunaj, ampak se mora človek boriti proti svojim slabostim sam v svoji zavesti in duši.

Iz razgovora z delegacijo 1. kongresa ZSJ 14. marca 1952

Ob priliki tega velikega prvomajskega praznika polagam naši mladini na srce, naj še naprej goji svoje delovne tradicije, ki so v preteklem razdobju dale tako sijajne rezultate in ponesle ime naše mladine po vsem svetu. Želim, da bi stopinjam mladincev in mladink, sodelujočih pri naporih za izpolnitev našega petletnega plana, vedno sledili zmeraj novi rodovi!

Pri koncu so zadnji objekti našega grandioznega petletnega plana, ki popolnoma spreminja podobo naše dežele. Naj naša mladina sodeluje s svojim mladostnim poletom tudi v tem zadnjem naporu pri uresničevanju petletnega plana!

Toda nečesa naša šolska mladina ne sme nikdar pozabiti, namreč tega, da je njena prva in najvažnejša naloga, pa tudi dolg do skupnosti, marljivo učenje in pripravljanje za svoj bodoči poklic v službi svojega ljudstva.

Naši mladi generaciji želim vsestranski napredek in veselo življenje!

Iz intervjuja za list „Mladost“ – 57

Te delovne akcije mladinskih brigad niso dale naši socialistični graditvi le velik materialni prispevek, marveč tudi prispevek k moralno-političnemu, ideološkemu in kulturnemu dvigu mladine, ki je v skupnem delu gradila tudi sama sebe. Sto tisoči mladincev iz vse dežele, vaška mladina, mestna, mladina iz gospodarstva in iz šol se je med seboj seznanjala, videla razne kraje in napore naših narodov, velike uspehe, enotno mišljenje vseh naših narodov, sledi potreba, da se čimprej izpolni...

Čemu so potem namenjeni ti kulturni domovi? Poleg drugih državljanov se mora v njih sestajati tudi mladina in se vključevati v njih skupno družabno življenje. V njih so lahko predavanja tudi za mladino, pa tudi ples bi lahko prirejali. Seveda ne morete zdaj povsod zidati nove domove izključno zase, ker nimate sredstev za zidavo in vzdrževanje. Tamkaj, kjer domov ni in kjer tudi ni mogoče dobiti prostorov, ki bi jih mladina uporabljala za zabavo in tudi za kolektivno vzgojo, morate sami pokazati malo iniciative. Mislim, da bi lahko Ljudska mladina v takih primerih organizirala kake akcije za zidavo svojih domov in skupnost bi tudi dala v take namene nekaj sredstev. Ravno tako menim, da bi bilo treba mladini vrniti prostore, ki jih je že prej uprablyjala. Od mladine veliko zahtevamo, vselej ji pa ne damo tega, kar potrebuje, da bi se lahko razvijala, kakor je treba.

Našo mladino moramo vzgajati tako, da bo ljubila svojo deželo, da bo ljubila domovino in da bi pripravljena vselej, kadar bo potrebno, dati tudi življenje za njeno neodvisnost. To je zelo potrebno tudi dandanes in ni prav nič v nasprotju z internacionalizmom. Naša dežela je socialistična, gradi novo življenje v težavnih pogojih in nikakor ne moremo dovoliti, da bi se naši mladini začelo pridigati, da ji ni treba braniti domovine, češ da smo zoper vojno, zakaj to bi bil defetizem najhujšega kova. Boj zoper vojno je sestavni del vse naše zunanje politike, vendar se s tem bojem razume tudi pripravljenost mladine, da se bo, če bo potrebno, zavzela za obrambo svoje dežele.

Iz intervjuja za list „Mladost“ – 1957

NAŠE NAJVEČJE BOGASTVO JE ČLOVEK, NOV ČLOVEK, SOCIALISTIČNI ČLOVEK

Našo mladino kritizirajo z najrazličnejših strani, vendar pa se tisti, ki kritizirajo, ne poglobljajo v razne probleme v naši deželi, ne vprašujejo se, kako to, da se včasih pri nekem delu naše mladine pojavi tudi kaj godrnjanja ali nezadovoljstva. Reči moram, da to zadeva določeni del naše intelektualne mladine in da smo tudi tu, čeprav v resnici gre za manjši del te mladine, krivi mi in ne samo mladinci. Vzemimo za primer že samo zavlačevanje naše šolske reforme. Mi izgrajujemo novega človeka in iz naših mladincev hočemo narediti – tako v vsakem intelektualnem delu, tudi v vsaki delovni organizaciji...

zaostalosti, in odločnost, da smo na svojem sami gospodarji. Pri delovnih akcijah se je razvijalo zelo intenzivno prosvetno delo. Okrog 65 tisoč mladincev in mladink se je naučilo brati in pisati. Prirejali so tečaje, na katerih se je vzgajala naša mladina, posebno vaška. Sodelovanje vaške, šolske mladine in mladine iz gospodarstva v skupnem delu je mnogo pripomoglo k pravilnemu pojmovanju dela v socialistični deželi. Delo je dobilo pomen, ki mu gre — biti ponos človeka v novi družbi, potreba za človeka, ne pa, kakor je to v kapitalistični družbi, nujno zlo in nekaj, česar se velik del ljudi včasih tudi sramuje.

Iz referata na 6. kongresu KPJ — 52

OTROCI SO NAŠE NAJBOLJ DRAGOCENO BOGASTVO

Skrbi za otroke ne smemo omejiti samo na izdajanje nekakšne enkratne ali večkratne gmotne pomoči. Ta skrb mora biti predvsem trajna, čedalje globlja in širša, zajemati mora vse naše otroke, v vsakem našem kraju. Otroci naše socialistične dežele so namreč naše najdragocenejše imetje, ki ga moramo tako tudi varovati. Da bi otroke varovali, ni dovolj, če jih varujemo samo fizično, marveč jih moramo varovati še bolj duhovno, ker se morajo začeti zavedati, da bodo nosilci nadaljnega pravilnega razvoja, morajo biti nadaljnji nosilci in čuvarji pridobitev naše velike ljudske revolucionarne osvobodilne borbe.

Iz poslanice ob tednu otroka oktobra 1953

Zelo pomembno je, da bo naš naraščaj, zlasti naraščaj v industriji, kar najbolj kvalificiran. Da bi pa to postal, moramo izvesti reformo šolskega sistema. Docela se strinjam z vami, da morajo imeti industrijske šole in vajnske šole določeno stopnjo in da mora imeti vsak, ki jo konča, možnost, da nadaljuje šolanje, če to želi. V nekaterih državah, na primer v Sovjetski zvezi in Ameriki, se delavci uče in opravljajo izpite, ne da bi zapustili proizvodnjo. Najboljši inženirji postajajo prav iz takšnih delavcev, ki so sodelovali v proizvodnji. To so navadno odlični obratni inženirji. Tudi mi bomo morali prilagoditi vajnske šole takšnemu sistemu, da bi se lahko delavci izobraževali in dosegali višje kvalifikacije, zlasti če so sposobni. Vse to se šele pripravlja in bosta tako šolski sistem kakor tudi to vprašanje hkrati urejena.

Iz razgovora z učenci v gospodarstvu — 1957

MLADINO MORAMO VZGAJATI V DUHU HUMANIZMA, TAKO DA BO GLOBOKO ČLOVEŠKA IN BO LJUBILA DRUGE NARODE

Kar se tiče nalog mladine, je treba poudariti tudi pomen prostovoljnega dela, ki ima danes drugačen značaj. Po mojem mnenju mladinsko prostovoljno delo za našo skupnost ni samo ekonomskega pomena, ampak predvsem velikega vzgojnega pomena. Pred letom, dvema, je bilo opaziti med mladino nekaj pojavov brezperspektivnosti, in to je nanjo slabo vplivalo. Takrat sem bil jezen in sem pogosto očital, da so mladinski voditelji, ki naj bi mladino pravilno usmerjali, premalo dejavni. Zdaj pa vidim, da niso bili krivi samo mladinski voditelji, ampak mi vsi skupaj.

— sposobne, strokovno kvalificirane, zavedne socialistične ljudi, pri tem pa ne dajemo mladini vsega tistega, kar ji je potrebno, da bi se tako izoblikovala. Že toliko let zavlačujejo te reforme in toliko s tem oklevajo, da že meni preseda! Sicer ne hodim rad v šolo, sramota pa je, da še danes to stvar raztezajo po raznih odborih, o tem diskutirajo in diskutirajo, a doslej še ničesar niso storili. Mislim, da je že čas, da se ta stvar uredi. Naša mladina je danes v šolah še vedno preobtežena z različnimi stvarmi, ki v življenju niso potrebne. Mladini je treba dati tisto, kar ji je kot mladini socialistične dežele potrebno. Tudi vi bi se morali za to čimbolj zanimati; seveda pa vas večkrat niti ne vprašajo. Mislim, da je glede tega treba vprašati tudi mladino.

Iz govora na 6. kongresu Ljudske mladine Jugoslavije

Nič nenavadnega ni, da danes številni študentje preprosto izginejo, ko končajo šolanje, ki veliko stane naše skupnosti, in se osredotočijo nekje v mestu. Njihovega dela in življenja ne preveva zmeraj socialistični duh. Ne bi hotel reči, da je prišel k nam val zahodnih nazorov. Vendar se mi zdi, da prav del naše intelektualne mladine pozablja na to, kako je nastajala in s kakšnimi napori gradimo zdaj našo socialistično državo. Ti mladi ljudje ne mislijo dovolj na to, da morajo dati skupnosti tisto, kar ji lahko dajo. Menim, da mora naša mladinska organizacija korenito načeti te probleme in jih reševati.

Ni nam vseeno, kakšna je naša intelektualna mladina. Želimo imeti socialistično mlado inteligenco, revolucionarno inteligenco, ki bo živela tisto življenje, ki ga je živela revolucionarna mladina pred vojno in med njo, v tistem duhu, ki ga odseva pretežni del naše mladine, ki danes gradi in prispeva k naši socialistični skupnosti.

Iz zdravice Tita na kosilu z graditelji avtomobilske ceste Ljubljana — Zagreb.

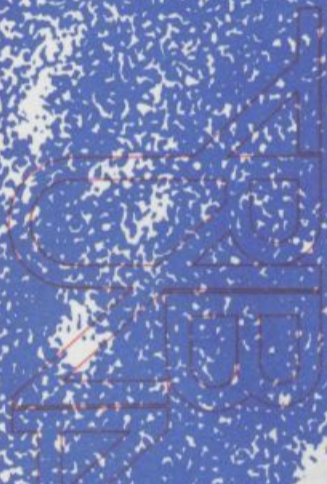
MLADINO JE TREBA VZGAJATI NA ZGLEDIH JUNAŠTVA MLADIH V VOJNI, DA BO LAHKO POKAZALA JUNAŠTVO PRI DELU

Med mlado generacijo naših dni in predhodnimi rodovi je živa organska vez. Naša mladina danes živi v svobodni, socialistični državi, ki ji zagotavlja vse pravice in možnosti za vsestranski razvoj; ta mladina živi bogateje in srečneje ter nasmejana zre v prihodnost — zato, ker so se generacije revolucionarjev desetletja borile za zmago socializma, ki se uspešno uresničuje v naši državi. Dolžnost sedanjih mladih generacij je, da v mislih in srcih ohranijo spomine na neustrašni boj, svetle like in junaška dejanja revolucionarnega naraščaja minulih let. Njegovi zgledi naj jih pritegnejo, v sebi pa naj še naprej varujejo najlepše lastnosti mladih komunistov. Današnje mlade generacije bodo najboljše nadaljevale obveznosti do socialistične skupnosti, ljudstva in lastne prihodnosti — če bodo še naprej stopale v prvih vrstah borcev za socializem.

V naši deželi se vse gradi in ustvarja za delovnega človeka, za sedanji in prihodnje mlade naraščaje. Naša socialistična družba, ves sistem naše socialistične demokracije omogoča vsestransko uveljavljanje ustvarjalnosti in pobud mladih ljudi na vseh področjih družbenega življenja.

Iz poslanice Tita mladini Jugoslavije — 1959

IZBRAL IN UREDIL BRANE S.

OXFORD UNIVERSITY PRESS

Univerzitetna konferenca ZSMS in Študentski plesni klub Ljubljana.

Vstopnice dobite v svoji krajevni skupnosti (simbolična cena 5 Ndin), dobite jih pa tudi v prosti prodaji.

Divović Rado

I. del

Petek 30. maj 1975

19.00

- svečana otvoritev, govor pokrovitelja in organizatorja
- nastop pevskega zbora Vinko Vodopivec (borbene pesmi, pesmi z revolucionarno tematiko)
- podelitev nagrad mladim družbeno političnim delavcem
- recital borbene poezije in proze (Kulturna skupina UK ZSMS, FORUM, Veterinica – recital Ogenj)
- govor o prijateljskih mestih in poteku turnirja
- predstavitve naše ekipe in ekip rijateljskih mest ter njihovih vodij
- prvi del ekipnega tekmovanja v kombinaciji (standardni plesi)
- nastop folklorne skupine France Marolt
- drugi del ekipnega tekmovanja v kombinaciji (latinsko ameriški plesi)
- nastop pevskega zbora Tone Tomšič (pesmi s poudarkom na bratstvu in pesmi o svobodi)
- rezultati tekmovanja, proglasitev najboljših ekip in podelitev nagrad

II. del

Sobota 31. maj 1975

19.00

- otvoritev drugega dela prireditve in govor o kulturnih prireditvah za mladino
- nastop nasambla zabavne glasbe „Zajedno“ – iz BEOGRADA
- predstavitve tekmovalcev in prvi del tekmovanja posameznikov v kombinaciji (standardni plesi)
- nastop ansambla „Sunce“ – NOVI SAD in Ivica Percla – ZAGREB
- drugi del tekmovanja posameznikov v kombinaciji (latinsko-ameriški plesi)
- nastop ansambla zabavne glasbe „Nokturno“ – KRANJ
- rezultati tekmovanja, proglasitev najboljših parov in podelitev nagrad
- nastop ansambla zabavne glasbe „Kamen na kamen“ – in NEDA UKRADEN SARAJEVO
- nastop revijske skupine Študentskega plesnega kluba
- nastop ansambla zabavne glasbe „Pepel in kri“

reforma vzgojno-izobraževalnega sistema

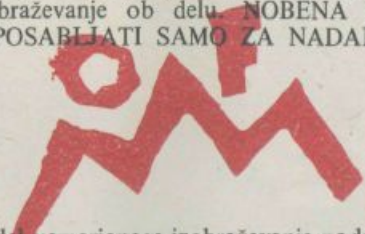
Sprememba odnosov v vzgoji in izobraževanju je nujnost v družbeno-ekonomskem razvoju vsake napredno organizirane družbe. Ta nujnost zahteva od družbe, da zavzema vedno kritičen odnos do obstoječega sistema vzgoje in izobraževanja. Merilo uspešnosti tega procesa je kvaliteta odnosov, ki vladajo v tem sistemu vzgoje in izobraževanja, še posebej pa sestavljenost teh odnosov in vloga dela. Ta se prikazuje v stopnji organske povezanosti izobraževanja z delom. Proces izobraževanja je neobhodno potreben v napredovanju celotne produkcije.

V tem smislu lahko utemeljimo reformski pristop k sistemu vzgoje in izobraževanja. Pred nami je predlog novega vzgojno-izobraževalnega sistema – usmerjenega izobraževanja. Vemo, da je za vsako realno projektiranje in planiranje vzgojno-izobraževalnega sistema potrebno analizirati dosednji razvoj in stanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Vse optimalne strategije urejanja izobraževalnih sistemov so pogojene z zgodovino razvoja prejšnjih sistemov, saj je treba upoštevati tako pozitivne kot negativne možnosti vplivanja preteklosti na projekt novega sistema. Za sedanje srednje šolstvo lahko ugo-

tovimo nekaterobistvene značilnosti neskladnosti v sedanjem sistemu, z družbeno-političnimi načeli vzgoje in izobraževanja (absolutiziranje znanja brez povezave z delom, prenatrpanost, faktografija neracionalne metode, predavateljski način dela, povečevanje jezua med fizičnim in umskim delom, neenake možnosti za nadalnje šolanje itd. Za to je potrebno postopoma odpraviti sedanji sistem in sicer tako, da izoblikujemo skupno splošno srednjo šolo, kot solo enakih možnosti za vse. Takšna srednja šola bo vključena v permanentno izobraževanje, ki vključuje dve osnovni komponenti:

- izobraževanje za delo
- izobraževanje ob delu

Izobraževanje za delo je elastičen, vertikalno in horizontalno povezan sistem, katerega značilnost je usmerjenost na vseh njegovih stopnjah; stopnje so funkcionalno povezane in omogočajo takojšen in neposreden prehod v delo in nazaj v izobraževanje ob delu ali v določenem odnosu do združenega dela. Vse faze in oblike izobraževanja po osnovni šoli morajo pripravljati za vključevanje v delovni proces in za nadalnje permanentno izobraževanje ob delu. **NOBENA ŠOLA NE MORE USPOSABLJATI SAMO ZA NADALJNI ŠTUDIJ.**

Tak model usmerjenega izobraževanja podaljšuje odločitev za poklic za dve leti. Model je sestavljen iz dveh faz na srednji stopnji šolanja.

Prva faza mora vsebovati skupne osnove, ki naj zagotovijo višjo splošno izobrazbeno raven in hkrati omogočijo smotno izbiro vzgojno-izobraževalnih programov glede na individualne sposobnosti in potrebe mladine in odraslih za vključitev v delo, oziroma v nadaljnje izobraževanje v drugih in naslednjih fazah usmerjenega izobraževanja.

Značilno za prvo fazo je, da je v določenem obsegu programsko enotna za vso populacijo mladine.

V predlagani programski strukturi nastopijo obvezni, obvezno izbirni in fakultativni predmeti.

Obvezne predmete tvori pet vzgojno-izobraževalnih področij:

- splošno kulturno področje
- družbeno-ekonomsko področje
- naravoslovno-matematično področje
- proizvodno-tehnično področje s politično usmeritvijo
- telesno-vzgojno, zdravstveno in obrambno področje

Obvezno izbirni vzgojno-izobraževalni programi razširjajo in poglobljajo učno osnovo obveznih predmetov in dajejo možnost izbire novih predmetov, ki niso vsebovani v obveznih skupnih predmetih.

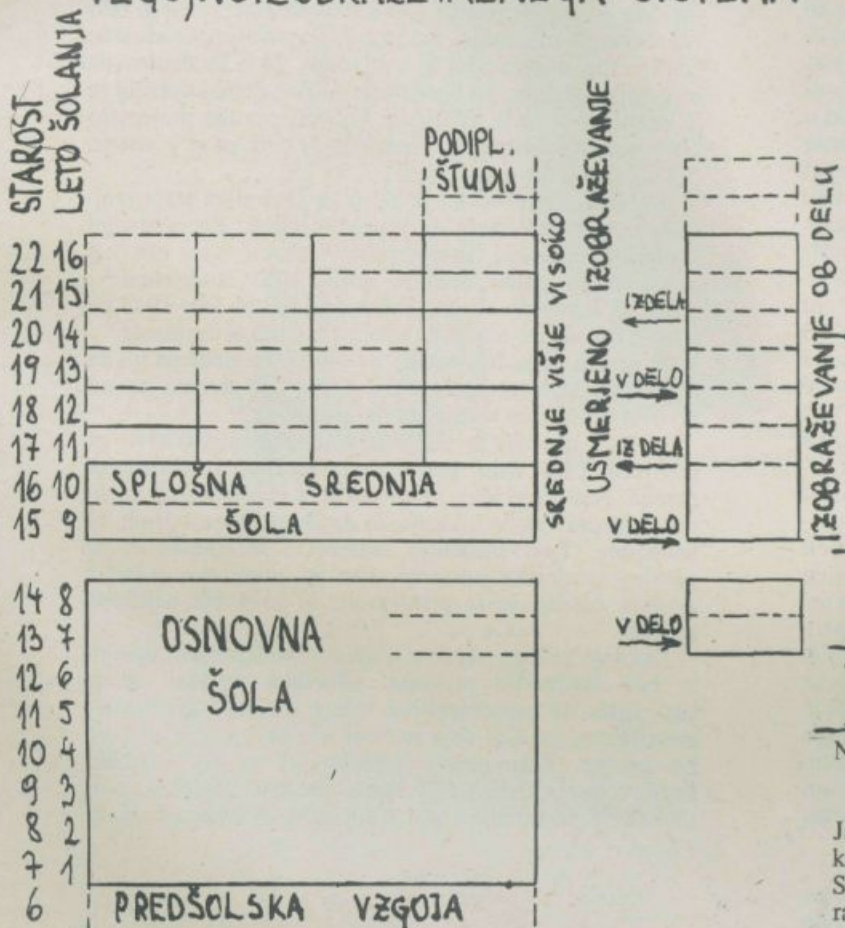
Fakultativne programe si izbirajo učenci izven svoje učne obveznosti. Namen teh je pospeševati posebno talentiranost in interese učencev.

V drugem letu splošne srednje šole bo možna izbira vzgojno-izobraževalnih programov v določenem obsegu, glede na bodočo poklicno opredelitev v drugi fazi usmerjenega izobraževanja. Vzgojno-izobraževalni program v drugem letu bo vseboval obvezne in obvezno izbirne predmete v okviru treh predmetnih področij:

- naravoslovno-matematično področje
- splošno kulturno področje
- proizvodno-tehnično področje

Druga faza usmerjenega izobraževanja mora izoblikovati kadre različnih profilov poklicev glede na zahtevnost delovnih mest v gospodarstvu in družbenih dejavnostih.

PRIMER MODELA NOVEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA SISTEMA

Zabeležka

S pripravljalnega sestanka za posvetovanje „Problemi informiranja v Zvezi socialistične mladine in mladinskega tiska“.

Sestanku so prisostvovali glavni in odgovorni uredniki listov „Omladinski pokret“ (D. Barjaktarevič), „Naši dani“ (D. Kozar), „Omladinske novine“ (S. Dautovič), „časopis Ideje“ (M. Stanisavac), „Bota Ere“ (A. Krasniči), „Novi svet“ (R. Barjaktarevič), „Kepeš ifjušag“ (R. Tivadar), „Mladost“ (B. Grbič), „Statut“ (L. Kljakič).

Na sestanku so govorili o karakterju in vsebini posvetovanja, ki bo v prvi vrsti obravnaval problematiko mladinskih listov.

Teme posvetovanja so:

1. Informiranje o novem konceptu organizacije ZSM (uvod bo imel Blaže Čulev).

2. Vloga mladinskega tiska v sistemu informiranja in komuniciranja v SM (koreferat Boška Grbiča in „Mladosti“).

3. Mladinska publicistika in informativne dejavnosti v ZSMJ (koreferat Milutina Stanisavca od „Idej“).

4. Vloga mladinskega tiska v medsebojnem spoznavanju in zblizevanju mladine Jugoslavije (koreferat Sava Dautoviča iz „Omladinskih novina“ in Renčar Tivadarja iz „Kepeš ifjušaga“).

Dogovorjeno je bilo, da redakcije izdelajo kratke informacije s političnimi ocenami in jih pošljejo Predsedstvu KZSMJ.

Posvetovanje bo 13. maja 1975. Za prizorišče dogajanja je bilo predlagano Tjenitište ali pa nek (še nedoločen) kraj v Sloveniji.

dobili od Blaže Čuleva (komisija za kulturo, idejno in informativno-propagandno delo)

seminar študentskih pokrajinskih klubov slovenije

Golte, 19., 20. april 1975

Predsedstvo SPK v Mariboru je skupaj z IO ZŠPK Ljubljana organiziralo na Golteh dvodnevni seminar, katerega namen je bil razčistiti situacijo znotraj SPK glede organiziranja klubov, njihovega povezovanja na odgovarjajoče občinske forume preko delegatskega sistema itd. Posebna pozornost pa je bila posvečena štipendijski politiki v Sloveniji. Nosilec uvodne teme prvega dne seminarja-organiziranost SPK-je bil predsednik UK ZSMS tov. Alojz Sket, ki je obrazložil status SPK, njegovo povezanost preko IO ZŠPK oz. predsedstva SPK pri UK ZSMS oz. VK ZSMS. Nekaj več pa je o organiziranosti, družbeno-političnem delovanju in povezanosti kluba na OK ZSMS povedal sekretar RK ZSMS tov. Zdene Mali. Po dokaj burni razpravi, v kateri so poleg predstavnikov RK in UK ZSMS sodelovali tudi ostali udeleženci seminarja, je postalo razvidno, da je status OO ZSMS, pravzaprav definicija, le-tega zapisana v statutu ZSMS, očitno neustrezna. V sklepih seminarja je zapisano, da ima SPK status OO, vendar pa zaradi svoje specifičnosti ne more sprejemati svojih članov v ZSMS, prav tako pa jih ne more izključevati iz organizacije ZSMS. To pa je pravzaprav aktiv ZSMS. Zaradi svoje specifične organiziranosti in delovanja zunaj matične občine pa ne more biti sestavni del neke OO ZSMS, pač pa je samostojen in podoben OO in kot tak tudi vezan direktno na OK ZSMS, seveda po delegatskem principu. To pa pove vse, tudi o financiranju preko OK ZSMS in pa preko SIS-a.

Drugi dan je potekal v razpravi okoli družbenega dogovora o štipendiranju in štipendijski politiki v Sloveniji. Uvodno besedo je podal predsednik social-ekonom. komisije pri UK ZSMS tov. Jože Zlahtič. Podane se konkretne spremembe in pokazalo se je da moramo spreminjanjem začeti v bazi, torej v skupnih komisijah podpisnic DD o štipendiranju in skupaj KMI in KMD po posameznih občinah.

Marjan KOLAR

KRI ZA KRI

pripombe na polemiki proti "see see rider"-ju

NEPRAVI ODGOVOR

(V Tribuni št. 16/17 sta bila natisnjena zapisa: Lija Jana „Ali kako se že reče in MPungi: Quodlibet“, ki bi ju kdo utegnil razumeti kot polemiki zoper moj zapis „See See Rider IV“ (Tribuna št. 8/9), mogoče pa je je tudi razumeti v manj izrecnem smislu kot polemiki zoper vse „See See Riderje“.

Kakor se spodobi, sem obema polemikama dolžan odgovor. Toda postavlja se mi poseben problem. Če bi namreč hotel svoja pisanja BRANITI, bi se nenadoma znašel na terenu zunaj jezika, ki ga pišem v svojih See See Riderjih in bi tako v bistvu povsem sprejel osnovni očitke obeh polenik, ki pa sta med seboj zelo različni. Nujna skupna točka je le v nekem odnosu do mojih tekstov: obe polemiki izfigurirata iz tistih zapisov nekakšno IDEOLOGIJO: „See-see – riderstvo“, kot je izrecno rekla Lija Jana.

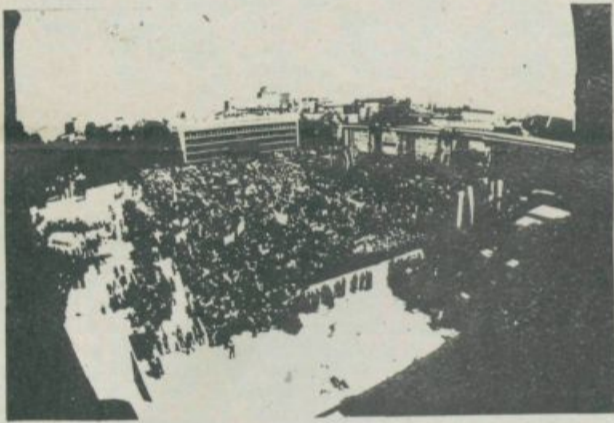
Obljubim, da bom v naslednji številki napisal pravi odgovor! Tu pa bi rad opozoril le na nekatere stvari, ki so hudo mimo mojega govora in je to pisanje tukaj mogoče razumeti kot polemiko, ki s samimi See See Riderji nima posebne zveze. Gre samo za pometanje nekakšnega teoretičnega prostora v jezikovni in ideološki okolici.

Zapis Lije Jane je veliko bolj prebrisan kot tisti Pungijev, saj s popolno koherenco manipulira jezik svojih zapisov, da bi bil LUČKA, ki razsvetljuje temna mesta jezika, ki hoče biti jezik svobode. In Lija pomisli v tem jeziku na popolnoma neposredno konkretizacijo tega jezika na empirično individualno življenje, pa izreče (med vrsticami) STRAH tistega, kar je temu jeziku tisto DRUGO. Zato bom Liji drugi namenil več pisanja, da bo mogla biti LUČKA, svetla z mladičjem, obsijanem od sonca in je ne bo eksistencialistično strah tiste svobode, ki ni nujno konkretno njena!

Kar se tiče Pungija, se z veliko stvarmi v njegovem „Quodlibetu“ teoretsko strinjam, samo ko jih izgovarja v lastni ideologizaciji mojega teksta, nimam z njimi kaj dosti početi. Pa to, Marjan, ni samozadovoljstvo, in medij, ki ga vzpostavljaš, ni medij See See Riderja. (See-see-riderstva pa si nisem izmislil jaz, ampak ti in Lija) So pa stvari v Pungijevem zapisu, s katerimi se eksplicitno ne strinjam, četudi bi bile napisane kar tako brez zveze s See, see... „Darko, če že hočeš, tudi če je preganjanca na smrt strah, ni njegov beg nič drugega kot majčkena korektura v socialnih statusih in klateštvo se na njo lepi kot popevkarska metafizika“, reče Pungi in mi malo lasje gredo pokonci ob tistem „ni nič drugega“, kajti priča sem dogajanju „bistvenega kategoriziranja“ stvari, ki more biti še nevarno, če si subjekt takšnega kategoriziranja pridobi še predmetnost kot moč (oblast) in anihilira v svoji predmetni realizaciji (zgodovinski) razne „meščanske svobode“, med katere sodi seveda tudi vsakršno klateštvo. V tem kontekstu more Pungi tudi postaviti enačaj med mojo metaforo klateštva in popevkarsko metafiziko in bi me rad potisnil v „vsaj eno čisto kategorijo“ – prozo, kjer bi bil See See Rider nostalgična, razjokana, (dopustna) meščanska OSEBNA ekspresija! Ampak Marjan, ne gre mi za to, da bi „ostal filozof, krona“, samo meni osebno se sladko jebe brezintencionalna osebna ekspresija, pa naj bo to proza, ali gauleiter. Gre namreč za to, da če uveljavljaš javno svojo osebno ekspresijo, potem stoji zadaj tvoje pomembno samoobčutje Subjekta, ki se hoče maščevati zaradi svoje osebne tragedije. Seveda ima takšen subjekt povsem prav; za velike stvari, ki jih pa ti Pungi postavljaš predenj, ga je pa malo premalo.

o samoabstrahiranih subjektih povnanjevalne moči (glej pod III v „Quodlibetu“)

„Moč“ in „povnanjevanje“ sta nedvomno artikulaciji subjekta, toda subjekt ravno tako kot svoboda nikoli ni brez predikata in njegova samoabstrakcija je nedvomno

„vstopanje v bit (drugega!) subjekta“, lahko tudi na način giljotine ali zapora ali Sibirije, kajti ta njegova samoabstrakcija je INSTITUCIONALIZACIJA njegovega jezika kot OBJEKTIVNOSTI. Predmetna stvarnost konkretnega subjekta je potem zreducirana na raven iluzije. Nastajanje jezika v izmiku podložnosti objekti-viranemu subjektu, šele more postaviti drugačno subjekt-no predmetnost. Če je začetna točka na tej poti refleksija shizofrenične izkušnje, potem to samo govori o skrajnostih, ki konec koncev tudi so konstituante „meščanskega sveta“. V tem smislu je izcedek tragičnosti iz „obrazca naše nasledne krščanske kulture“ ujet v isto jezikovno igro in šele postavlja subjekta v tisto meščansko brazihodnost, ki jo Pungi na vsak način teži naprtiti „mojemu jezdecu“, ki se iz svojega bega zave, da išče in je to iskanje nastajanje novih imen. V kulturi, ki smo jo nasledili je imenovanost stvari veliko bolj zavezujoča od krščanstva (čeprav tudi v njem vsebovana) in jeziku ne moreš biti kos z otožnostjo, ampak si nečemu kos V jeziku, ali pa kratkotalno nisi ničemur kos. Če se boš zoper „popredmetnost“ postavil v imenu tragike subjekta (drugi pol v „osnovnem protislovju“ meščanskega sveta), potem pač ne boš kos ničemur, ampak boš le produktivno udejanjal nihiloidni meščanski „program“. „Razpad subjekta“ je potemtakem razpad meščanskega subjekta in iz konstituant tega razpada (razpada iluzije občnosti meščanskega subjekta) je n.pr. morda mogoče vzpostaviti čutnost, ki prevladuje nasprotje med senzualnostjo in ljubeznijo, ki je nasprotje, vsebovano v razpadanju subjekta. Meščanski subjekt dokončno nima več zgodovinske perspektive. Toda če je meščanska svoboda edini prostor drugačne zgodovinske perspektive, je izpisati, izreči, zarisati, odslikati, ekstremno preforsirati anatomijo polja te „svobode“. Priporočam v zvezi s tem, da še enkrat vzameš v roke, tebi ljubege, Benjamina filozofsko-zgodovinske teze.

O doživetju in poimenovanju

„Poimenovanje stvari“ Pungi, my dear, ni nikakršna iluzija v radikalni družbeni, delitvi dela, kajti le-ta določa način poimenovanja (ali če hočeš: označevanja) in odnosnice med imeni in šele nato moremo govoriti o iluzijah političnega, ekonomskega, kulturnega... korpusa. Da-so „idealizacije čilega jezika“, je pa tudi nastajanje čilega jezika v kontekstu odstranjanja delitve dela.

Če „doživetje“ misliš kot argument, it's O.K. with me, nimam protargumenta, ker o tem ni kaj argumentirati. Če pa misliš govoriti o tem kot o označbi (ne)določene čutne strukture, potem to zahteva kaj več kot eno takšno polemiko.

SMRT IZDALALCEM

In zakaj Marjan mi praviš, da nasledim jezikoznan-skim demagogom“, zakaj me kar tako ne imenuješ, samo prosim te, če mi morda lahko bolj natančno poveš kdo in kaj so (smo) te barabe.

Se je stvari v Quodlibetu“, ki bi zaslužile natančnejšo obravnavo, a nekam mi zmanjkuje časa (pravim to brez vsake vzvišenosti, saj veš kako je z redakcijami Tribune). Zato v stilu „polemike“ omenimo le še marginalije.

„Quodlibet“ je podnaslovljen z „ali recenzija bodoče knjige...“, v odlomku V. pa pisec pravi, da o drugih zapisih ne bo govoril (?!) – torej hvala za izčrpno recenzijo. Če se tebi kaj zdi samozadovoljno, to ni toliko moja stvar, samo ko sem tisto pisal, se še zdela nisem tako počutil in kar sem mogel reči o Andyu Warholu, sem rekel in čisto lahko, da nisem izrekel najpomembnejših stvari na svetu. Je pač lepo biti radoveden.

Darko Štrajn

O študentskem organiziranju po drugi svetovni vojni

Peter Vodopivec in Franci Pivec

(Članek je bil objavljen v publikaciji „Petdeset let slovenske Univerze v Ljubljani“, izdala jo je Univerza leta 1969. S privolenjem obeh avtorjev objavljamo drugi del članka. Vabino vse tiste, ki so se včasih ali se še sedaj ukvarjali z omenjeno problematiko, da osvetlijo tudi dogodke po letu 1969.

Joško

II

Prvo povojno leto so ljudske oblasti reševale veliko pomanjkanje z družbeno skrbjo za preživljanje praktično vseh slojev prebivalstva. Tudi študentje v tem pogledu niso bili izvzeti. Toda že v naslednjih letih nam gibanje štipendij pokaže, da pri tem ni ostalo.

„IV. konferenca LŠM je ugotovila tudi dejstvo, da je ekonomsko vprašanje študentov z ogromno porastjo štipendij – od 1,5 milijonov dinarjev v letu 1945/46 na 6,5 milijonov dinarjev v letu 1946/47 in na 18 milijonov dinarjev v letu 1947/48 – prenehalo biti glavna ovira za uspešen študij množice študentov.“⁴

Družbena statistika LRS za leto 1949 kaže, da to ugodno gibanje štipendij tudi še v poslednjem letu ni bilo porušeno. S štipendijo, s podporo Jugoslavanske armade oz. s plačo študira 55,1 % študentov, 24 % študentov pa se preživlja samih. Ta ugoden trend v pogledu štipendij se je nadaljeval do leta 1950/51, ko je štipendijo prejemale 60 % vseh študentov.⁴ V naslednjih letih pa se je sistem pomoči študentom spremenil.

Bistveno manj vesela je do tega časa slika stanovanjskih razmer, v katerih so študentje živeli. Že predvojni študentski domovi strankarskih grupacij niso bili kaj prida in so dajali prostor borim 400 študentom.⁵ Zasedba nekaterih samostanskih poslopij po letu 1945 pa študentom zopet ni nudila ustreznih študijskih razmer.⁶ Tudi organizacija študentske prehrane, ne glede na to, da je šlo za bistveno povečano število abonentov, se od predvojnih razmer v tem času ni izboljšala.⁷

V taki situaciji je 1947 leta tedanje ministrstvo za prosveto LRS dalo pobudo za gradnjo študentskega naselja. Naslednje leto, ko so pričeli z gradnjo, se je vnelo nekaj razprav glede lokacije, ki da je zaradi močvirnih tal neugodna. Tudi študentje zagrebške, beograjske in še posebej sarajevske univerze, kjer so prav tako začeli z gradnjo naselij, so se pritoževali, da so dobili najslabše lokacije.

Gradnja prvega objekta v našem študentskem naselju je bila strahovito počasna. „Stavbna družba“ se je izgovarjala na nepremostljive težave v zvezi z gradbenim materialom, pa tudi dela so imeli tistikrat gradbeniki več ko preveč. Niti obilna pomoč, ki so jo v obliki prostovoljnega dela nudile razne terenske organizacije in sindikalne podružnice, niti študentske delovne akcije, ki

so trajale ves čas gradnje, še posebej pa v letih 1949–1951, ko so bile organizirane „tedenske brigade“ (spomladi, jeseni in pozimi – udeležilo se jih je preko 80 % vseh študentov), niso dosti zalegle. V poletnih mesecih 1950 so razen študentskih brigad gradile študentsko naselje tudi kmečke mladinske delovne brigade iz Prekmurja.

Leta 1951 je bil vseljen prvi objekt. Pri drugem objektu se je zopet zataknilo, ker je zmanjkalo denarja. V tej situaciji je leta 1953 rektorat tedanje tehniške visoke šole predlagal, da bi do konca sezidali študentsko naselje in ga preimenovali v Kidričevo. Do leta 1956 je bilo dovršenih 5 objektov študentskega naselja.⁸ Projektiranje zadnjih dveh objektov so opravili študentje iz studia prof. Edvarda Ravnikarja.

Ko je bila leto dni kasneje postavljena še menza, so investicije v študentsko naselje že presegle milijardno takratnih dinarjev.

Vzporedno z gradnjo študentskega naselja so se ukinjali stari študentski domovi. Vse je kazalo, da se bo uresničila ideja prof. Plečnika, ki je pred vojno že skiciral lep osrednji študentski „camp“, toda na drugi strani Tivolija. Leta 1958 pa je to idejo ogrozil nauk, ki so ga nekateri izvajali iz takratnih zagrebških študentskih demonstracij, da je treba študentske domove decentralizirati. Od tod je namreč prišlo do dislokacije doma v Gerbičevi ulici, menda pa tudi tistega v Ilirski ulici.⁹

O štipendijskem sistemu smo rekli, da je 1952. leta prišlo do reforme. Pred tem so se slišale od študentov številne pripombe glede neustreznosti in neobjektivnosti razdeljevanja štipendij. Kandidate za štipendije so izbirale fakultete na osnovi uredbe, ki je predpisovala posebne tabele. Najbolj so bili pri tem prizadeti študentje s kmetov. Pa tudi mnogi drugi so čutili na svoji koži številne nepravilnosti, ki jih je zakrivila republiška administracija.¹⁰

Leta 1952 je število štipendij od 3000 padlo na borih 728 (poleg teh še 226 štipendistov po 13. členu – udeleženci NOV ali partizanske sirote). Kot nadomestilo se je vpeljala otroška doklada in to je povzročilo huda negodovanja med študenti, češ, da so s tem bistveno odrinjeni študentje s podeželja in tisti študentje, ki so zaradi vojnih let prekoračili 25. leto. Velike možnosti špekuliranja pa so se odprle študentom iz Ljubljane.

V takih razmerah so na hitro iskali vsakršne možnosti za pridobitev dodatnih sredstev za študente.

Preiskali so zapuščinske fondе, namenjene študentom, vendar so ti po vojni zelo obubožali ali pa so bili ukinjeni.¹¹

Obnovili so predvojno institucijo študentske samopomoči.¹²

S pomočjo zveznega fonda so 1951 ustanovili sklad za brezobrestna posojila absolventom.¹³

V gospodarjenje so prevzeli ekonomijo na Rudniku, ki naj bi pripomogla k znižanju cene študentske prehrane, vendar se to ni obneslo in so jo naslednje leto likvidirali.¹⁴

Velike prihranke sta pomenili pomoč CARE in WUS.¹⁵

Izposlovali so republiško (in mestno) dotacijo za znižanje cene študentske prehrane, ki so jo prejeli vse do 1956. leta, ko se je ta pomoč reformirala.¹⁶

Z vsemi temi ukrepi se je stanje študentskega standarda nekoliko izboljšalo, toda organizacija je še vedno vztrajala pri tem, da je razpad prejšnjega štipendijskega sistema katastrofalen. To so dokazovali s primerjavo poprečnih življenjskih stroškov na mesec, ki da znesejo 3.100 dinarjev, medtem ko nanese poprečna štipendija 1.500 dinarjev oz. štipendija po 13. čl. 2.700 dinarjev. Otroški dodatek sicer prejema 48,6 študentov, vendar so to predvsem ljubljanci, razen tega pa znaša doklada skupaj z industrijskimi boni 3.000 dinarjev, kar tistemu, ki ni iz Ljubljane, tako ali tako ne zadošča za življenje; 34 % stnovalcev študentskih domov pa nima niti štipendije niti doklade.¹⁷

Svoje je k temu pritisku za izboljšanje študentskega standarda prispeval tudi univerzitetni zdravstveni fond s svojimi poročili, ki so izkazovala visok odstotek TBC in obolenj prebavnega trakta med študenti.¹⁸

Vse to je polagoma zvišalo tudi odstotek štipendiranih študentov. Od 15 % štipendiranih v letu 1952 se je premaknilo na 18 % v letu 1955. Tega leta je bila s temeljnim zakonom o štipendijah uzakonjena decentralizacija štipendiranja na gospodarske organizacije, okraje in občine in to je močno pospešilo razvoj štipendiranja, tako da je leta 1961/62 z njim zajeto že 38 % (3.800) študentov (le 10 % štipendij je podeljevala republika).¹⁹

Pomembne prihranke oz. možnosti izboljšanja svojega materialnega položaja so študentje vseskozi videli v racionalizaciji upravljanja in gospodarjenja z objekti študentskega standarda. Do leta 1950 je te objekte direktno upravljalo ministrstvo za znanost in kulturo, potem pa se je ustanovilo posebno Državno gospodarsko podjetje Študentski domovi in menze v Ljubljani, ki pa mu ni bilo sojeno dolgo živeti. Že naslednje leto je prišel napad s strani ministrstva, da negospodarno upravlja; kritiki so se pridružili tudi študentje.²⁰ Toda ta lastovka – izjemoma je bil direkciji domov kot prevozno sredstvo od ministrstva za lokalni promet nakazan avtomobil fiat-topolino v nevoznem stanju – ni prinesla pomladi in državno podjetje je bilo leta 1952 likvidirano.

dalje prihodnjič

Reprodukcije iz Tovariša – leto 1948 – Fotografije 30-letnice osvoboditve – Zorman

TRIBUNA – uredništvo: Anka Jančič, Tomaž Mastnak, Jože Vogrinc, Ivan Volarič–Feo, Jadran Sterle (odgovorni), Jože Škrlič (glavni), Ifigenija Zagorič Zorman Alojzij (likovni in tehnični), Tanja Vi her (lektor) ...

TRIBUNA – izdajatelj: Svet: Smilja Amon, Božidar Debenjak, Spomenka Hribar, Robi Kovšca (predsednik), Marko Morel, Peter Pal, Andrej Pengov, Bo Pirc, Vili Pšeničny, Darko Štrajn, Janez Vodičar, Pavle Zgaga ter glavni in odgovorni po funkciji ...

TRIBUNA – študentski list, izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS, uredništvo in uprava: 61000 Ljubljana, Trg osvoboditve 1/II – soba 86, telefon 21 tekoči račun: 50101-678-47420, tisk Študentski servis, letna naročnina 35 din, poštnina plačana v gotovini, rokopisov ne vračamo, oproščeno temelj davka na promet po pristojnem sklepu št.: 421-1/72 od 22.1.1973 ...